

SUSRETI

GLASILO HRVATSKO - ČEŠKOGA DRUŠTVA
Dvobroj 21-22 Zagreb, listopada 1996.

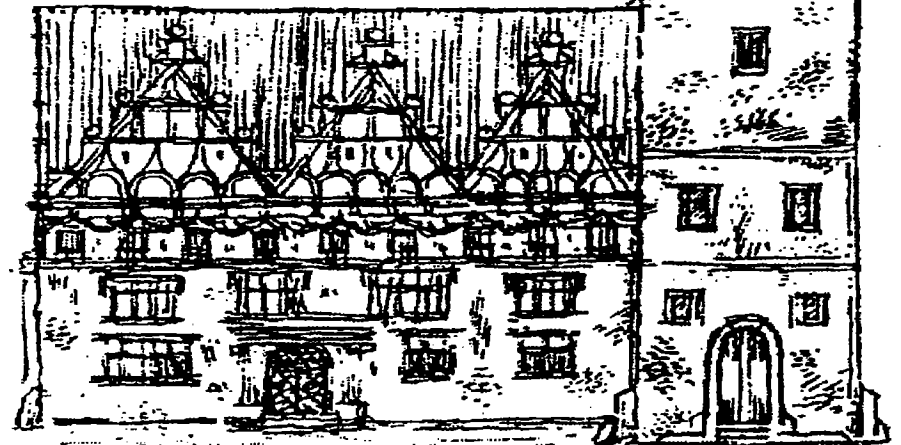
U Pragu održana izložba

KLASICI HRVATSKE NAIVNE UMJETNOSTI

24.6. - 13.7.1996.

Izlagali:

Ivan Lacković Croata
Ivan Rabuzin
Ivan Večenaj
Mijo Kovačić
Josip Generalić

Prilozi: Gospodarski podlistak i Jezični podlistak

Cronicus	2
V. Banek: Svi naši pokušaji	3
M. Kovač: Češka? A Česi?	6
Ukratko	6
Vijesti iz Češke	8
M. Banek: Švejk kontra Amerikanijade	9
Razgovor s V. Gotovcem: Zaustavljene književne sudbine	10
Objetnice	11
G. Krklec: Pepeo strasti	12
Nove knjige	13
B. Modlic: Euro nogomet '96	14
M. Hribar: Manjine svaštice	16
J. Mofčan: Kupite novine	18
Vijesti pristigle pred zaključenje broja	18
Čestitke	19
Obavijesti	20

Na naslovnici:
NOVOMĚSTSKÁ RADNICE, PRAHA
Novogradská vijećnica, Prag

Izdavač:
Hrvatsko-češko društvo
Sakajla za informiranje
Zagreb, Dolac III

Urednik: Vlatka Banek i Božidar Grubišić
Priprema i grafička obrada:
Vlatka Banek

SUSRETI su interno glasilo i dostavljaju
svi članovima besplatno.

KONSTRUKTIVNI PRIJEDLOZI

Prisjetimo se kako smo u veljači 1994., na izvještajnoj skupštini našega društva, dobronamjerno, kritički zamijetili o nastupu čeških gospodarstvenika na Zagrebačkom velesajmu: "nisu nastupili organizirano, zajednički, već pojedinačno. Tako su i bili razmješteni na različitim lokacijama Velesajma, bez one karakteristične naznake kompaktnosti kakvu koriste zapadne zemlje u svojoj gospodarstvenoj promidžbi."

U dvorani je sjedio ing. Josef Nedbal, savjetnik u Veleposlanstvu Republike Češke, koji je u kraćoj pozdravnoj besjedi zahvalio na konstruktivnoj primjedbi.

Godinu dana potom, već se moglo uočiti poboljšanje, da bismo ove godine doživjeli prvi pravi i k tome uspješni gospodarski nastup Republike Češke na Zagrebačkom velesajmu. Čestitamo!

No, kao pravi prijatelji, radosni zbog takvog događaja, zahvaljujemo g. Nedbalu što je pozornost i dobronamjerno saslušao naše primjedbe. Dobra volja, razumijevanje i međusobno uvažavanje grade i učvršćuju putove prijateljstva i suradnje. Želimo li još koji zajednički put?

Svakako!
Predlažemo - čim prije ostvariti češki satelitski program. Kako drugačije pospješiti protok informacija i rušiti jezične barijere? Zar, uz sve one zapadnjačke programe, o tome ne svjedoče i napori Poljaka, koji imaju čak tri slobodna satelitska programa? Napokon, što je Hrvatskoj značilo i znači emitiranje programa preko satelita?

Dakle, mi čekamo.

Cronicus

Što smo radili u proteklom razdoblju

Svi naši pokušaji svibanj - listopad 1996.

Preimenovanja Masarykove ulice u Zagrebu neće biti - Kako ocijeniti Praško proljeće 1968., njegove sudionike i gušitelje - Češkoj javnosti uspješno predstavljena hrvatska naivna umjetnost

Posljednji broj "Susreta" našao se pred Vama, dragi prijatelji, u mjesecu svibnju. Otada, pa sve do danas, zbililo se mnoštvo događaja, koje smo zabilježili i o kojima izvješćujemo u ovome broju. Predsjedništvo Društva, sastalo se u više navrata, razmatrajući pripreme, tijek i ostvarivanje programskih zadataka. Međutim, bilo je tu i izvanrednih aktivnosti.

Sporni i nesporni Masaryk

U tisku se (posebno listu "Vjesnik"- rubrika Pisma čitatelja) tijekom veljače razbuktala raspra o T.G. Masaryku, a u povodu prijedloga Društva hrvatskih književnika za preimenovanje zagrebačke Masarykove ulice u Krležinu. Kasnije je taj prijedlog promijenjen u zahtjev da se Hebrangova ulica preimenuje u Krležinu, a Masarykova u Hebrangovu. Kako se to sve našlo pred Komisijom za imenovanje i preimenovanje ulica i trgova Skupštine grada Zagreba (u novom sazivu), a plašeci se daljnje kombinatorike i nezadovoljno objavljenom mišlju jednoga od članova te Komisije da je Masaryk "tek jedan od čeških političara", Predsjedništvo Hrvatsko-češkoga društva je 9. travnja

Piše: Vlatka Banek

o.g. uputilo Komisiji pismo, u kojem je između ostalog rečeno: "... Za Tomaša G. Masaryka demokracija nije bila samo tehnikuma ili oblik vladanja, već i mogućnost ostvarenja moralnih zakona, od priznavanja slobode svim ljudima, do nenasilja, otvorenosti i kritičnosti. Ove ideje prožimaju njegovo opsežno književno djelo i političku državničku djelatnost te ga u svijetu zbog toga nazivaju filozofom humanizma i demokracije. Njegovo "Češko pitanje", nastalo polovinom devedesetih godina prošloga stoljeća, daje i danas aktualni odgovor: mali narodi mogu svoju

samostalnost sačuvati samo humanošću, prosvjetljenom glavom i toplim srcem. No, da ne bi bio shvaćen jednostrano, kao pacifist po svaku cijenu, on dodaje: "To ne znači da se ne moramo oprijeti zlu: obrnuto, moramo mu se opirati uvijek i svuda, dosljedno i od samoga zametka"... U komunističkoj Čehoslovačkoj Masarykovo je ime bilo zabranjeno, a njegovo cjelokupno djelo proglašeno buržoaskim zastranjenjem. Ali pola stoljeća represije nije izbrisalo ni njegovo ime ni njegovo djelo. Pače, upravo su njegovo ime i riječi tisuće mladih ljudi izvikivali praškim ulicama kad je u studenome godine 1989. srušen komunizam u Čehoslovačkoj i uspostavljena demokratska vlast... Masaryk je bio uzor brojnim svojim suvremenicima pa tako i - tada, u Moravskoj, još živoj - etničkoj zajednici Hrvata, koje danas, zbog politike čehoslovačkih komunista, više gotovo i nema. Uzor je bio i Česima u Hrvatskoj koji su zahvaljujući njegovoj brizi za njihovo nacionalno biće, kulturu i jezik, dobili tada svoje škole, od kojih brojne i danas nose njegovo ime... Mnogi od njih stvarali su i stvaraju kulturni, znanstveni, gospodarski život Za-

greba, a svi, danas više nego ikada, dokazuju lojalnost svojoj hrvatskoj domovini. Zbog svega toga te zbog namjere Republike Hrvatske da s Češkom Republikom, kao i sa svima, povijesno i kulturno bliskim zemljama i narodima, uspostavlja dobre odnose, osjećamo se obvezanima zamoliti vas da ne prihvatite prijedlog prema kojemu bi Masarykova ulica, prisutna na sadašnjem mjestu još od 1930. godine, prestala postojati."

Krajem mjeseca srpnja stigao je i odgovor, kojeg objavljujemo u cijelosti:

Komisija za imenovanje nase-lja, ulica i trgova Gradske skupštine Grada Zagreba je na svojoj 2. sjednici, 5. srpnja 1996. godine razmatrala vaš podnesak od 9. travnja 1996. godine u svezi objave informacije u dnevnom tisku o mogućoj promjeni Masarykove ulice.

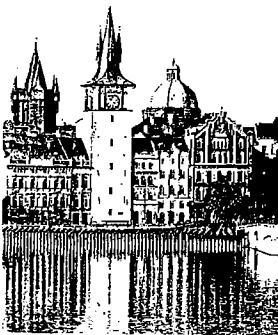
Poticaj za raspravu o promjeni Masarykove ulice bila je inicijativa Društva hrvatskih književnika da se velikom hrvatskom književniku Miroslavu Krležu dade odgovarajuća ulica, po mogućnosti u dijelu grada gdje je stanovao ili djelovao, jer ulica koja nosi njegovo ime nije primjerena njegovu životu i djelu. Isključivo iz tog aspekta razmatrana je, između ostalih, i ova mogućnost.

Komisiji je poznato značenje Tomaša G. Masaryka u demokratskom svijetu, poglavito za narod Češke republike. Stoga je vodila računa o tim činjenicama, a također i o međusobnoj suradnji Hrvatske i Češke republike te uopće o međunarodnom položaju Republike Hrvatske u svijetu.

Zahvaljujemo na suradnji. S poštovanjem
Predsjednik Komisije
Mr. Dubravka Babić"

Hvala!

No, unatoč ovakvom razvoju događaja, Predsjedništvo je zaključilo da bi valjalo organizirati okrugli stol o T.G. Masaryku i to uz sudjelovanje znanstvenika različitih profila (povjesničari, književnici, politolozi, sociolozi, geostratezi ...), po mogućnosti i gostiju iz Republike Češke, koji bi hrvatskoj javnosti, a posebice kritičarima T.G. Masaryka, dali što sveobuhvatniju i točniju sliku o životu i djelu T.G. Masaryka. Nažalost, radi se o zahtjevnom zadatku, koji još nije ostvaren. No, ovom prigodom pozivam sve one koji se žele angažirati na ostvarenju tog zadatka da se jave Predsjedništvu.

Praško proljeće

Što se više približava 30. obljetnica Praškoga proljeća (1968.-1998.), to su zanimljivija sjećanja sudionika tih događaja, namjernih ili slučajnih svjedoka (putnika - namjernika) i svih onih kojima je to doba ostalo u sjećanju. Tijekom protekloga razdoblja željeli smo o tome, na tribini Društva, porazgovarati s prof. Predragom Jirsakom, svjedokom tadašnjih zbivanja u Pragu, no

stjecajem okolnosti razgovor smo morali odložiti za razdoblje do kraja ove godine. Naravno, tema je toliko zanimljiva da je svako prisjećanje dobrodošlo, pa vjerujemo u mogućnost organiziranja i čitavog niza razgovora. Zato molimo da se javite Predsjedništvu sa svojim prijedlozima.

Da još puno toga nije razjašnjeno govore i vijesti o suđenju krivcima za gušenje Praškog proljeća. Zapazili smo izvješće g. Vlade Bojkića pod naslovom *Veleizdajnici zasad mirno spavaju* (Vjesnik od 30.9.1996.) u kojem se kaže da je protiv 11 osoba (dvanaesta je u nadležnosti Republike Slovačke) podignuta pred godinu dana optužnica "za izdaju domovine 1968." Prvu je optužbu sudac odbacio zbog značajnih formalnih nedostataka, nešto kasnije umro je jedan od optuženih, pa su istražitelji kao svojevrsnu kompenzaciju optužili istaknutog publicistu ... Rekli bismo, stvar se zakomplicirala. Optuženici su, pak, svrstani u tri skupine: političare, pripadnike tajne policije i vojnike. Tako su optuženi bivši generalni sekretar KPČS Miloš Jakeš, iz tajne službe Karel Hofman - tadašnji šef telekomunikacija, a iz vojske bivši šef generalštaba Karel Rusov. Potonju dvojicu terete za iskapčanje odašiljača Českoslovačkog radija te kolovoške noći (21.8.1968.) odnosno za izdavanje zapovijedi češkoj vojsci da ne pruža otpor. Sud se, zasada, brani od prenapravljenog postupanja. Po njemu, ni povjesničari nisu do danas donijeli konačnu ocjenu o 1968. godini, a stručnjaci upozoravaju kako je teško dokazati veleizdaju, jer optužba mora koristiti zakone koji su u slovu i smislu bili na snazi te 1968. godine, te u tom kontekstu sudu podastrijeti jasne dokaze krivnje optuženih, što će biti vrlo teško. Dakle, oprezno se kroči putem k istini.

Hrvatska naiva u Pragu

Nakon opsežnih i dugotrajnih priprema, u Pragu je od 24. lipnja do 13. srpnja održana izložba *Klasici hrvatske naivne umjetnosti*, pobudivši veliko zanimanje i polučivši brojne pozitivne odjeka u češkoj javnosti. Prisustvovali smo samom otvorenju izložbe u netom obnovljenom reprezentativnom prostoru srednjovjekovne Novogradske vijećnice. Uz brojne ugledne uzvanike, predstavnike diplomatskog kora te hrvatske poslovne ljude u Pragu, nazočna su bila i dva od pet predstavjenih slikara - Ivan Večenaj i Mijo Kovačić. Izložbu, koju su organizirali Česko-chorvatská společnost iz Praga, Hrvatsko-češko društvo iz Zagreba i Hrvatski muzej naivne umjetnosti iz Zagreba, a pod visokim pokroviteljstvom veleposlanika RH u Republici Češkoj prof. Zlatka Stahuljaka, otvorio je hrvatski ministar kulture mr.sc. Božo Biškupić. U sklopu toga posjeta Pragu g. Biškupić se sastao i s češkim ministrom kulture Pavelom Tigridom.

Kao što smo bili i najavili, predstavljeno je po pet djela Ivana Lackovića Croate, Ivana Rabuzina, Ivana Večenaja, Mije Kovačića i Josipa Generalića. Nažalost, nismo uspjeli povesti svu petoricu u Prag. Gospodina Rabuzina zbog bolesti, g. Generalića zbog sprječivosti drugim obvezama, dok je g. Lacković odustao od puta zbog peripetija koje smo imali s prijevoznikom. Naime, tvrtka AN-KER iz Zagreba, kojoj smo povjerali stručne poslove našeg dijela ostvarenja ovoga projekta, angažirala je nažalost, pokazalo se, nepouzdanog prijevoznika. Autobus se jednostavno nije pojavio u zakazano vrijeme zbog navodne prometne nezgode, a prijevoznik nije ni

ponudio odgovarajuću zamjenu, što pokazuje kako je moguće "poslovno" se ponašati u nas. Kako su te večeri brojni autobusi bili angažirani na relacijama Zagreb - London (Europsko nogometno prvenstvo) i Zagreb - Međugorje (Carrerasov koncert), to smo na put krenuli tek sutradan - kombijima. Nažalost, dio predviđenih putnika je odustao, pa je manja, ali hrabra ekipa otputovala u Prag. Putovanje je bilo korisno, udobno i ugodno, iako je izgubljen jedan dan. No, oni koji su pošli, bili su sve u svemu zadovoljni.

Osim ove nezgode s putovanjem, tvrtka AN-KER se pokazala doraslom svim prednju postavljenim zadacima, a g. Božidar Kerin uspjelo je koordinirati poslove izložbe. To je, između ostaloga, podrazumijevalo čitav niz dogovora, razgovora i kontakata na relaciji Zagreb - Prag, te u samom Zagrebu s Hrvatskim muzejem naive i Ministarstvom kulture. Na vrijeme je otkinut i repre-

zentativni katalog izložbe, a unatoč nekim odugovlačenjima carinskoga postupka vezanog za izložbe, izložba je na vrijeme i korektno postavljena.

No, izložba nije bila samo promocija hrvatske kulture već i drugih aktivnosti. Tako je tom prigodom i Hrvatski Crveni križ, uz pomoć kolega iz Češkog Crvenog križa, uspostavio suradnju i koordinaciju s organizacijama Crvenog križa zemalja Višegradske skupine, iznimno značajne srednjoeuropske geopolitičke asocijacije. O tome ćemo zasigurno uskoro saznati i više. Predsjednik našega društva, dr. Zorislav Bobuš, vodio je razgovore s predstavnicima Česko-hrvatskoga društva u Pragu o budućoj suradnji, posebno u svezi moguće izložbe češke skulpture u staklu, koja bi se trebala održati u Zagrebu tijekom mjeseca studenoga. Što reći na kraju? Vrijedan i važan događaj. Hvala svim sudionicima, suorganizatorima, sponzorima, novinarima koji su pratili događaj, a posebice slikarima - velikanima hrvatske slikarne umjetnosti.

Vystova

Pionýři naivismu

V Novoměstské radnici na Karlově náměstí v Praze vystavuje od pondělí 24. června pětice předních představitelů chorvatského naivního umění.

První stínka naivního umění na světě byla otevřena v roce 1952 v Záhřebu, první naivní malíři však zde vystavovali spolu s profeslony už v roce 1931. Věhlas chorvatských naivistů se datuje od okamžiku, kdy Josip Generalić Croatia (67), který jako jeden z mála svých druhů, sešelských

tvorby už druhé generace chorvatských naivistů (v nové galerii naivního umění v Záhřebu, která se bude otvírat v červenci, je zastoupen svými obrazy už Generalićův syn, jenž v námětech pokročil od otcovy ekologie k tématům protiválečným a chráněným). Jejich obraz jsou ve světě výsoké hodnoty, není výjimkou cena 500 000 DM. Výtara, kterou pořádají společnosti česko-chorvatská v Praze a chorvatsko-česká v Záhřebu, potrvá do 13. července.

MARTA ŠVABOVÁ ■

Ugledni češki list *Výhledy* obavijestilo je čitateljstvo o izložbi, te predstavio naše slikare s reprodukcijama njihovih slika u boji

ČEŠKA? A ČESI?

Piše: **Morana Kovač**

Sama mogućnost da putujem u Češku uvijek me učini poletnom. Raduje me što ću možda opet vidjeti moravske šume, jesti pohani sir i piti pivo ili šetati Pragom.

A što je s Česima?

Jeste li možda ikada bili u prilici odgovoriti na pitanje, kakvu predstavu imate kada čujete riječ Češka? A kakvu kada čujete Česi? Sama sam o tome počela razmišljati tek nakon, ili možda još za vrijeme mog posljednjeg kratkog boravka u Češkoj. Do tada su za mene moji prijatelji i znanci iz Češke bili Česi, a Hašekov Švejk je bio tipičan Čeh. Njega ćete, naravno, rijetko sresti, ali i on je dio toga podneblja.

No, sada slika Čeha (gen.pl.) izgleda nešto drugačije. Prijatelji i Švejk ostaju u prvom planu, ali iza njih se pojavljuje jedna mala figura koja prijeteći maše uzdignutim kažiprstom i škrguće zubima, dok vam objašnjava nešto

što svi znaju samo vi to ne znate, ili vam okreće leđa kada se osmjelite nešto pitati uz ljubazan smiješak. I sve te neugodne stvari koje se skrivaju iza korijena čeh-, dogode vam se u samo dva dana, u zemlji čije je ime izvedeno iz toga istog korijena.

Što ćete nakon toga učiniti?

Ako ste samo turist odlučit ćete da ubuduće zaobilazite tu zemlju, ali ako turizam nije jedino što vas u Češkoj privlači, pročitat ćete misao Karela Čapeka: *Jedan od najmemorabilnijih darova ljudskoga duha je dar generalizacije* i bit će vam lakše. Prijeći ćete preko neuslužnog ponašanja ugostitelja (gosti postoje zbog ugostitelja). Neće vas jako zasmetati kada prodavačica trči za vama s košaricom (imate vremena, čekajte slobodnu košaricu na ulazu trgovine). A isto tako, mirnije ćete platiti kaznu za prekršaj koji ste učinili u Češkoj, a koji policajac koji vas je zaustavio, nikada ne bi učinio u vašoj zemlji, jer je tamo sve nacrtano.

Tako ćete i dalje s radošću čekati sljedeće putovanje u Češku, veseliti se susretu s Česima-prijateljima, a meni će biti lakše.

Malo sam kritizirala, ali ne i generalizirala.

Zbirka

Žanina ponovno u Pragu

Sredinom mjeseca lipnja, primili smo razglednicu Žanine Carić iz Praga. Javila nam se, kako sama kaže nakon uspješnih koncerata komorne glazbe. Čestitamo. (vb)

Valentićevo dobro oko

Novinar Večernjeg lista, Željko Valentić, za svog je kraćeg ljetšnjeg boravka u Pragu (u povodu izložbe hrvatske naive) odmah uočio neke cijene (dakako, preračunavši relativnu protuvrijednost u kunama):

Coca-Cola, Fanta	
u McDonald'su	3,2 kn
pivo u limenci	6 kn
Becherovka (polo litre)	25 kn
karta (autobus i metro)	2 kn
bliftek u restoranu	30,5 kn
odrezak, krumpir, salata	25 kn
sendvič (šunka i salata)	5 kn
razglednica	1 kn
film Konica 35 mm	23,5 kn
zubna pasta	6 kn

Uz to, čitateljima Večernjeg lista je ponudio i dva dobra savjeta:

1. zaboravite "mudre i iskusne" savjete onih koji svoja znanja temelje na odlascima u Prag prije desetak godina.
2. prije mijenjanja deviza u češke kune (dok ne bude moguće to činiti izravno kuna-kruna) *oprez!* Za 100 DEM se u mjenjačnicama nudi od 1700 do 1800 kruna. Ali, dobro pogledajte kolika je provizija koju uzima mjenjačnica. Naizgled bolji tečaj ne znači ujedno i da ste bolje prošli, jer se provizija penje i do 8 posto.

Jilek u Maksimiru

Na svoje šetnje Maksimirom, najljepšim zagrebačkim parkom, mr.sc. Miroslav Jilek, sociolog i član našega društva, odlazi s fotoaparatom u ruci. Bilježi on tako nesvakidašnji svijet odraza u vodi. Naziva ga Hadom ili podzemnim svijetom, potičući nas na razmišljanje o tome što je stvarnije - slika ovdješena u izložbenom prostoru ili ona koju pamtim o naše posljednje šetnje Maksimirom. A svoje svjetlo-pise, kako ih naziva Jilek, predstavio nam je u čitaonici Knjižnice Dubrava od 28.6. do 15.7.1996., na svojoj trećoj samostalnoj izložbi. Fotografijom se amaterski bavi od 1989. godine i do sada je sudjelovao i na kolektivnim izložbama u Zagrebu, Rijeci i Vinkovcima. (vb)

Radulićevo prevodilaštvo

Naš član iz Zadra, prof. Ladislav Radulić, objavio je u listu *Hrvatsko slovo* (26.7.1996) prijevod s češkoga - sjećanja nobelovca Jaroslava Seiferta na prijateljstvo i susrete sa znamenitim ruskim i svjetskim filologom Romanom Jakobsonom, a pod naslovom *RUSKE BLINE*. Radi se o izvratku iz posljednje Seifertove knjige *Sve ljepote svijeta*, objavljene 1983.g.

Vječno mladi Bjažić

Na ljetošnjem, 36. Međunarodnom dječjem festivalu u Šibeniku, središnja je književna večer posvećena Mladenu Bjažiću, autoru 18 knjiga pjesama, priča i romana za mlade. O Bjažiću i njegovu radu, te su večeri govorili Tito Bilopavlović, Pajo Kanižaj i Ivo Brešan.

Udruženje Ilova

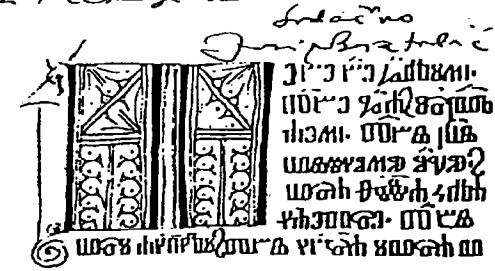
Iz Brna, od udruženja ILOVA koje su osnovali češki reemigranti s daruvarskog područja, primili smo pismo kojega je u ime Udruženja potpisao g. Pokorný, a u kojem između ostaloga piše:

Štovani, primili smo dopis g. Grubišića i sa zadovoljstvom prihvaćamo Vašu ponudu za razvijanje prijateljskih veza i prigodnu suradnju. Ipak smo iz istoga tijesta, samo nešto udaljeni. ... Dragi prijatelji, mi smo Udruženje Ilova i izdajemo časopis pod istim nazivom. Nemamo nekakve velike ciljeve. Časopisom Ilova želimo da se osjeti naša prisutnost i istodobno međusobno se informirati u ČR, te donositi informacije i o sunarodnjacima, među kojima smo odrasli u rodnoj Hrvatskoj. Želimo se povremeno susretati, prisjetiti se proteklih

vremena ili prirediti neku akciju po općoj želji. Rado ćemo s Vama razmjenjivati informacije, eventualno bismo pozdravili i uzajamnu suradnju npr. kod posredovanja posjeta s kazališnom predstavom. Rado bismo se s Vama kojom prigodom susreli i osobno u Hrvatskoj ili ČR. Nismo za neku veliku organizaciju takvih akcija, no vjerujemo da će Vas netko od naših članova sigurno na Dolcu posjetiti. Drago nam je da ste nam priopćili ime gđe. Miloslave Krolové, predsjednice Češke besede. I s Češkom besedom želimo razmjenjivati novine a po mogućnosti i surađivati. ... Pokušali smo uspostaviti kontakt s nogometašima iz daruvarskog kraja, radi odigravanja prijateljskih utakmica, ali bezuspješno. Možda bi se to u bliskoj budućnosti moglo realizirati između lokalnih klubova Židenice - Trešnjevka, ili nešto slično. Kod nas je za tako nešto zainteresiran ČAFK Židenice (kvart u Bmu). (bg)

Zahvala prof. Josipa Bratulića, za našu čestitku upućenu prigodom izbora za predsjednika Matice hrvatske

Zahvaljujem se iskreno za čestitku koja ste mi upućili prigodom izbora za predsjednika Matice hrvatske. Nadam se da će Matice hrvatske skladno i korisno surađivati sa hrvatsko-češkim društvom, na opću korist i hrvatskoj i češkoj narod.

Vijesti iz Češke

ČEŠKI IZBORI

U mjesecu svibnju u Republici Češkoj su održani parlamentarni izbori. Oko 7,5 milijuna birača odlučivalo je o daljnjoj sudbini zemlje, na petnaestim izborima od osnutka Čehoslovačke republike 1918.g. To su bili sedmi slobodni izbori po redu (jer ih je osam bilo u komunističkom razdoblju), a treći nakon baršunaste revolucije. Bolji poznavatelji prilika kažu da su izbori 1990. bili referendum protiv komunizma, oni iz 1992. da su značili odluku o raspadu Federacije Čeha i Slovaka i osamostaljenju obiju zemalja, a ovogodišnji su znak profiliranja političke scene i demokratizacije zemlje.

U predizbornoj se kampanji bavljalo birače nogometom, košarkom, svirkom i nudalo gulašem, hrenovkama i pivom. Uz to su išla i obećanja, pa je primjerice premijer Klaus nudio, ako njegova stranka ODS (Građanska demokratska stranka) ostane na vlasti, do kraja novoga mandata tj. do 2.000. godine, udvostručiti prosječne plaće i mirovine. Opozicija je to ocijenila bajkom za lakovjerne. No, nesporno je da su se za izbornu propagandu potrošili veliki novci. Stranke su prijavile troškove od oko 350 milijuna kruna (oko 20 milijuna DEM), iako se procjenjuje da se radilo o dvostrukom iznosu. S tim u vezi u javnosti su se pojavile i informacije o financiranju nekih vodećih stranaka iz inozemnih izvora. Klausova ODS je primjerice prijavila kao sponzora Mađara Lajosa Bacsa iz Budimpešte, za kojeg je utvrđeno da

je nedavno umro, a drugi darovatelj, građanin s Mauricijusa, uopće ne postoji.

Glavna se izborna bitka odvijala između Klausove ODS i Zemanove ČSSD (Socijalni demokrati). Miloš Zeman je imao više uspjeha, osvojivši u konačnici čak 26,44 posto glasova, četiri puta više nego na prošlim izborima. Iako je pobijedila, Klausova je ODS s 29,6 % glasova ostvarila isti rezultat kao na prošlim izborima. Valja reći da Zemanovu stranku, za razliku od drugih postkomunističkih zemalja, ne čine reformirani komunisti, već se radi o stranci osnovanoj 1878. koja je 1948. raspuštena dolaskom komunističke vlasti, jer njeni članovi nisu htjeli u koaliciju s komunistima.

Obnovljena je nakon baršunaste revolucije 1989.

Izbori su pokazali:

- da se stabiliziralo šest političkih čimbenika od krajnje lijevice do krajnje desnice,

- podjelu na klasične opcije - lijevu i desnu, te

- da sada RČ ima dvije jake stranke: desni centar (ODS) i lijevi centar (ČSSD).

Premijer Klaus je ostao na čelu nešto izmijenjene vlade, sada manjinske, jer je njegova dosadašnja koalicija osvojila samo 99 od 200 poslaničkih mjesta u parlamentu. Zasadu on uživa podršku predsjednika Havela i tihu Zemanovu podršku, no do kada? (vb)

Láska kvete v každém věku.
Kresba Lubomír Vaněk
Ljubav cvjeta u svakoj dobi

PORAST ČEŠKOG DBP

Domaći bruto proizvod Češke porastao je u prvom polugodištu ove godine, u usporedbi s istim razdobljem prošle godine, za 4,3%. Prema podacima državnog statističkog ureda u Pragu, u prvih šest mjeseci ove godine domaći bruto proizvod porastao je na 597,7 milijardi kruna.

Vjesnik, 23.9.1996.

Novosti iz Praga

Švejek kontra Amerikanijade

Tko nije čuo za **Michaela Jacksona**, "kralja pop glazbe"? Taj kontroverzni pjevač, nekad crne puti a danas nakon niza kirurških zahvata po mnogima tek bijela lutka, stekao je toliku svjetsku popularnost da su mu u "Zlatnom Pragu", u "srcu Europe", čak podigli i spomenik. Statua visoka sedam metara postavljena je na mjestu gdje je za vrijeme komunizma stajao spomenik Staljinu. Na prvi pogled sličnosti nema, no, ne sugerira li to mjesto kratkotrajnost spomenika koji se tu postavljaju?

Zapravo, nakon pompozne navjajanskoga koncerta i podizanja spomenika, sam su koncert češke novine ocijenile porazno. Tako se moglo pročitati da je bio "pateičan", "najgori u ovoj godini", "simbioza loše izvedene glazbe i očajnog Jacksonovog pjevanja, uz još gori sustav ozvučenja"...

Čini se da Jackson nije vodio računa o tome da pred sobom ima publiku koja traži nešto

Piše: Mihaela Banek

više od spektakularnosti scenskoga nastupa i izvođenja glazbe, te da je toj publici ipak važnija duhovna i glazbena poruka kakvu je mogla dobiti npr. na koncertu Pink Floyd.

Krajem kolovoza u Pragu je boravio i američki glumac austrijskoga podrijetla, **Arnold Schwarzeneger**, stari znanac iz uzbudljivih akcio-

nih filmova. Povod njegova boravka u Pragu bilo je otvaranje jednoga u lancu restorana kojima osigurava svoju budućnost za slučaj da skrahira kao glumac. Ovakaj nosi zvučno ime - *Planet Hollywood*. Tek usputno, reklamirao je i svoj novi film "Eraser" (Brisač).

Medijski možda ne tako dobro popraćena, ali ipak primijećena, vijest je o izvjesnom gospodinu **Stanislavu Svecu**, nekadašnjem djelatniku Plzeňske pivovare. On je, naime, odlučio otvoriti lanac restorana pod nazivom "Dobrý voják Švejek". U eri amerikanijade, Jacksona, Schwarzenegera i McDonald's -a, pravi češki specijaliteti kao što su knedličke i gulaš, trebali bi uspješno konkurirati, jer "domaće je domaće"! Kažu da bi k tome išlo i posebno unutrašnje uređenje restorana, a i osoblje bi se trebalo potruditi da dočara ozračje s početka stoljeća. Zato, naprijed Švejek!

Na kraju 20. stoljeća pitanje slobode povlači se u pozadinu. Ljude prvenstveno zanimaju dvije osnovne stvari: žderilo i koliko stoji benzin.

ZAUSTAVLJENE KNJIŽEVNE SUDBINE

Razgovor s književnikom Vladom Gotovcem vodila Manja Hribar

Dana 21. svibnja, na poziv predsjednika Češke Republike Václava Havela, u Prag je otputovao hrvatski književnik, istaknuti političar i član Hrvatsko-češkoga društva Vlado Gotovac. Dvojica nekadašnjih disidenata i zatvorenika, dvojica cijenjenih književnika i humanista, te dvojica ljudi koja su svoje djelovanje usmjerila u političke vode, susreli su se 22. svibnja u privatnoj audijenciji na Hradčanima. Željeli smo saznati kako je protekao susret te smo Vladu Gotovca zamolili za razgovor.

Gospodine Gotovac, kako je protekao susret i o čemu ste razgovarali s gospodinom predsjednikom?

Susreli smo se kao stari prijatelji. Gospodin predsjednik srdačna je i otvorena osoba te je kontakt s njime vrlo lako uspostaviti. Od prvoga smo se trenutka osjećali tako kao da smo tko zna od kada dobri prijatelji. Cijeli je razgovor tekao u posvemašnjoj opuštenosti, iako smo razgovarali o krajnje ozbiljnim temama. A razgovarali smo o Hrvatskoj i najvećim

dijelom o Bosni i Hercegovini te o mogućnosti da se ti prostori ne samo pacifiziraju nego, doista, urede tako da postanu pravi dio Europe. O Hrvatskoj smo govorili u kontekstu u kojemu se o njoj stalno govori, kao o zemlji koja, poput Češke Republike, izlazi iz povijesnih konotacija i navika što ih sa sobom donose prije svega godine provedene u komunističkom režimu. No, za razliku od Češke Republike mi se iz rata nismo vratili već postojećoj demokratskoj tradiciji. Naravno da nas je dočekalo bezbroj problema, ali uz njih se suočavamo i s problemima koji proizlaze iz činjenice da mnogi u nas na demokraciju nisu ni na koji način spremni, ni načelno, ni mentalitetom.

Koliko je predsjedniku Havelu poznata i shvatljiva naša situacija?

Kad razgovaramo s Mađarima, Poljacima pa i Česima pokazuje se da temeljne stvari svi razumijemo na isti način. Naslijeđe iz totalitarizma zajedničko nam je. Zajednička nam je i dramatičnost sloma komunizma, dramatičnost uspostavljanja novih država i društava. Razlika počinje s ratom u nas, načinom kako smo na njega reagirali, što se zbivalo, kako se Hrvatska odnosila prema ratu u

Bosni i Hercegovini, koje su komponente bile bitne. To je ono što je specifično hrvatsko. Predsjednika Havela zanimalo su prije svega ova specifičnost i moje mišljenje o njoj.

Jeste li razgovarali i o svojim književnim sudbinama, odnosno o trenutnoj zapostavljenosti književnoga stvaranja u prilog bavljenja politikom?

Dakako, spomenuli smo s izvjesnom nostalgijom svoje književne sudbine koje su se zaustavile, ili na neko određeno vrijeme, ili, možda, definitivno. Obojica smo o tome govorili s punom sviješću jer, eto, dogodilo se da smo došli u takav položaj, svatko u svojem narodu, vjerujući da nam je ovoga trenutka zadaća i poziv baviti se politikom. Ne mislim, a vidim da ni Havel ne misli, da smo time učinili nekakav izbor taštine. Radi se o imperativu koji se u svemu što smo radili polako oblikovao i potakao nas, napokon, da tako i postupimo. Naravno, teško je pomisliti da će ljudi u to povjerovati, jer uvijek je u procjenjivanju ljudi radosnija ona strana koja im može oduzeti čistoću i koja ih, s obzirom na motive, na krajnji cilj, na pokretačku energiju, bar malo može uprljati.

Često Vas s Václavom Havelom uspoređuju do te mjere da Vas nazivaju hrvatskim Havelom. Smeta li Vam to ili upravo suprotno?

Ne razmišljam o tome. Ljudi se služe raznim kategorijama kako bi izrazili neko svoje stajalište. U takvim je metaforama sadržana potreba da se na što jednostavniji način obuhvati što više te tako određeni subjekt učini što razumljivijim. Ljudi, naprosto, žele reći da bi voljeli imati tako jednostavnog, opuštenog, svima lako dostupnog, moralno provjerenog čovjeka koji bi vodio zemlju. Građanin mora imati osjećaj - a to, doista, imate kad ste s Havelom - da ga u svakom trenutku možete sresti negdje u gradu i pozdraviti kao bilo koga drugoga.

Jeste li stekli dojam da Vas je predsjednik Havel pozvao znajući koliko ste slični po sudbinama, idejama, pogledima?

Iz kasnijeg razgovora s novinarama vidi se da je pretpostavljao, a sad se i uvjerio da će u meni sresti subesjednika s kojim će moći doista otvoreno i neposredno razgovarati te da će taj razgovor biti pun uzajamnog razumijevanja i lako

će, a tako se može razgovarati s čovjekom za kojega unaprijed znaš da s tobom ima mnogo toga zajedničkog.

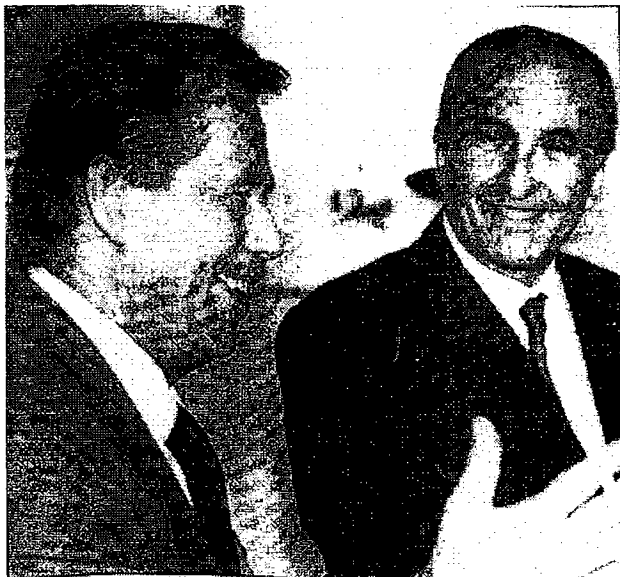
Mnogima u Hrvatskoj smeta sličnost Havelove i Vaše osobe. Kako to objašnjavate?

Neki smatraju da usporedba s Havelovom osobom meni ide suviše u prilog, dakako, u političkome smislu, a oni su moji politički protivnici. Ima i onih koji misle da ovom metaforom gubim, jer imam neke prednosti koje se u tom metaforičnom odnosu brišu. No, ne radi se ni o kakvom odnosu gubljenja ili dobivanja. Niti je Havelova sudbina takva zato da bi se Gotovcu nešto oduzelo ili dodalo, niti je, pak, za mene Havelova sudbina nekakav okvir koji bi me pozivao na adaptaciju i distanciranje od nečega.

Je li bilo riječi o mogućnosti vašega ponovnog sureta?

Nismo ništa fiksirali, ali rekli smo doviđenja.

Želimo da viđenje bude što skorije i zahvaljujemo na razgovoru.

OBLJETNICE

**8.8.1696.
PRED 300 GODINA**

U Pragu je umro Vincenzo Albrici, talijanski skladatelj. Rođen je 26.6.1631.

**10.8.1296.
PRED 700 GODINA**

Rođen je češki kralj Jan Lucemburský. Češkumu je narodu dao najslavnijeg i najboljeg kralja - Karla IV., svoga sina s rođenim imenom Václav.

**15.8.1896.
PRED 100 GODINA**

U Pragu je rođena Gerty Theresa Cori, američko-češka liječnica i biokemičarka, dobitnica Nobelove nagrade za medicinu 1947.g. (s mužem Carlom Ferdinandom i B. Housayem)
Umrla je 26.10.1957. (vb)

Gustav Krklec

PEPEO STRASTI

Kao bludni otrov, u mene i u te prodrila je žudnja jednoga za drugim; naše strasti rastu u mračne kolute - mi gorimo nijemo u dnevima dugim.

Noći su nam bez sna, pune patnje, krika, tražimo se svakim pokretom i kretanjem. Žedamo se žedom vječnih ljubavnika koja prijeti suhom i samrtnom prijetnjom.

Izvore nemira, vrelo vječnih snaga, crna česma mojih čestih nadahnuća, prije no što stignem do tvojega praga nestat će mi daha, izdat će me pluća.

Svaki dan je brazda u mom čelu vrelom, svaka noć je krvav pečat na dnu duše. Svako jutro za te jedan kobni prelom i svakog te mraka crnje more guše.

Kidamo se. Srca praskaju i gasnu. Izgaraju tijela. Tražimo se. Sve smo izgubili svijesno. U sumraku kasnu krvlju cvatu usta. Budimo se. Gdje smo?

Gdje smo? Usred mora, u zanosu sjajnom, u svijetu bez svjetla? Usred bestjelesne strepnje? U samoći, u snu, u beskarjnom prostoru dvije munje pobunjene, bijesne?

Nikad, nikad neće da se nađu naše uzavrele žudnje, uzburkane strasti. Svako će iz svoje gorke, slatke čaše ispivši svoj otrov, u groznici, pasti.

Izgorjeti svojom žudnjom uzaludnom u pepeo i prah za zgarista nova i ko dim od vatre nestati na čudnom, na čarobnom putu put nestalih snova.

Prepjev iz antologije "Snimky krajiny" Irene Wenigové i Dušana Karpatskog, izdanje Československý spisovatel 1966

POPEL VÁŠNĚ

Touha nas oba povražдила zpola. Jak jed, jak neješ. Po kapičkách ... Ve mně i v tobě dělá vašeň temná kola. Hoříš a hořím navěky a němě.

Prokřičet, prolbat sve horké noci! Z každého pohybu je objetí, co škrtí. Jak všichni veční milenci jsme v moci žizně. Ta končí osudovou smrtí.

Než k tobě dojdou, než tě najdu chvíli, poztrácím plíce, oči, ruce, dásně, úrodný neklíde, prameni temné síly, ty černá kašna, z níž tryskají básně.

Každý den jako pluh mé čelo zorá, každá noc vtiskne na mou duši - bílé psaní krvavou pečef. Ráno jako hora tlačí. A tmou jsme jako mûrou štvání.

Trhat se navzájem! Lom ... Srdce praskla. Těla jsou na prach. Hledáme se. Nesme zvolený osud. Pozdní soumrak ... Zaslhlá krev - kvítke na rtech. Budíme se. Kde jsme?

Kde jsme? Už pod vodou? Kde všechny stesky mizí? V tmách moře? Šťastní? Mezi těly svých obav? Bez těl? V prostoru - dva blesky puštěné z řetězu a samy? To jsme chtěli?

Kde zůstal sen? Byl vyvržen, je venku, taky jde sám ... Hledáme se den za dnem, v objetích ... Pijem sladce hořkou sklenku, každý tu svou. Až dopijem ji, padnem.

A naše touhy lehnou popelem jak lesy. Ochotně vzplanout znova. Marně zvykám na tuto chvíli. Mizí v dálce kdesi, sám, poutník sen po divné cestě nikam.

IZLOG KNJIGA

Nove knjige - Nové knihy u Narodnoj knjižnici "Petar Preradović" iz Bjelovara, matičnoj knjižnici češke narodnosti u Republici Hrvatskoj

Piše: *prof. Fanika Stehna*, bibliotekarica

Pripremajući bilten novih knjiga 1995/96, ediciju namijenjenu korisnicima knjižnog fonda naše knjižnice, pomislila sam kako bi jedna skraćena informacija dobrodošla čitateljstvu "Susreta". Ipak, teško je između 159 prinova izdvojiti one najzanimljivije, jer su interesi čitateljstva različiti pa time i kriteriji za odabir. Pokušat ću stoga dati pregled s naglaskom na raznolikost građe koja se nudi na korištenje. Važno je pri tome znati da prinove razvrstavamo po pravilima bibliotekarske struke (univerzalna decimalna klasifikacija), pa tako imamo sljedeće skupine:

Bibliografija. Katalozi. / Zbornici. Poligrafije. / Filozofija. Psihologija. / Religija. / Legende. Predaje. Bajke. / Ekologija / Biokemija / Zoologija / Medicina / Farmacija. Farmakologija. Toksikologija. / Patologija. Klinička medicina. / Kirurgija. Ortopedija. Oftamologija. / Opće strojarstvo. / Elektrotehnika. / Vrtlarstvo. / Domaćinstvo. / Industrija stakla. / Glazba. / Teorija i estetika književnosti. Književna kritika. Prikazi. / Književne škole i pravci. / Dječja literatura. / Engleska književnost. / Američka književnost. / Njemačka književnost. / Švedska književnost. / Francuska književnost. / Ruska književnost. / Češka književnost. / Povijest češke književnosti. / Češka poezija. / Češka drama. / Češka proza. / Znanstvena fantastika. / Eseji. / Antologije. / Poezija češke nacionalne manjine. / Memoari. Dnevnici. Životopisi. / Slovačka književnost. / Finska književnost. / Arheologija. / Regionalne monografije. / Ekspedicije. Putovanja. Otkrića. / Turistički vodiči. / Zemljopis Češke. / Biografske i srodne studije. / Povijest. / Drugi svjetski rat. / Povijest češke države. Ovom prigodom predstavljam knjige iz skupina: /Češka poezija /Češka proza/ Arheologija/

FLORIAN, MIROSLAV

Snubni prsten;

Poezija ovog pjesnika ubraja se među najbolje stihove češke poezije. Ono po čemu se razlikuje od drugih je suvremenost i svakodnevnost života pretočena u slobodan stih.

KOHOUT, PAVEL

Kde je zakopan pes;

"Memoaromán o zakopaném psu je při všech literárních kvalitách zprávou o skutečných lidech a činech, které pokryty jedny otí a druhé hanbou. Je to politická sága sedmdesátých let a zároveň kriminální příběh tím napínavější, že pravdivý.

SKUTINA, VLADIMIR

Mášna hlavě zahradku, řeklimoji rozkošni spoluzáci; Svi koji se žele smijati od srca, neka svakako pročitaju ovu knjigu. Je to nadčasová legrace. Kdo ji bude číst učit će se bude srdečno čestitat ...

SVANDRLIK, MILOSLAV

Černí baroni: aneb válčili jsme za čepičky; Ovo je jedna od rijetkih knjiga, čitajući je morate se smijati uistinu glasno. Čitateljski bestseller.

MALINA, JAROSLAV

Dvacet nejvýznamnějších objevů dvacátého století; Knjiga je pisana na popularan i pristupačan način. Namijenjena je istraživačima i laicima. Govori o najrazličitijim arheološkim istraživanjima.

GRATULIJEME KLUCI, JE TO FANTASTICKA VĚC! ČESTITAMO DEČKI, TO JE FANTASTIČNA STVAR!

Svoje dojmove i prisjećanja zabilježio: **Branko Modlic**

26. lipnja 1996.

Europa je u transu. Na ulicama je kao u Hrvatskoj '91 za opće opasnosti - nigdje nikoga. Milijuni su pred televizorima, a na ekranu plavokosi libero, češki reprezentativac Miroslav Kadlec (i bivši igrač TJ Vítkovice) kapetan češke momčadi koji kreće prema lopti usidreno na bijeloj točki, svega jedanaest metara od vrata nogometnoga raja - finala Europskog nogometnog prvenstva 1996. godine. Snažno je šutirao i ... zažmirio. Suigrači zagrljeni, glava zabijenih u travu i bez snage da odgledaju putanju lopte, također osluškaju ... *Mislio sam, neka bude što mora biti, ali vjerovao sam da je Bog čuo moju molitvu* - kasnije je opisao događaj sretni strijelac. U hotelu, poslije utakmice, valjalo je pročitati i brzjav sljedećeg sadržaja: *Fantastično, držao sam fige i sad vjerujem u konačni trijumf. Samo sam se uplašio da će Poborský opet s bijele točke koristiti svoj đavolski lob, kao kod Portugalaca, što bi Lama mogao pročitati* - u potpisu: Václav Klaus (bivši aktivni sportaš - košarka, odbojka, tenis, danas premijer). A svugdje gdje žive Česi i njihov prijatelji znatno su se stajanje zalihe piva, čak do zabrinjavajuće razine, no nisu presahle. Češka je pobijedila Francusku sa 6:5 (u regulamom vremenu utakmice i

produžetku 0:0) i ušla u samu završnicu natjecanja. Kao i pred točno dvadeset godina (1976.) kada je *Panenkin dlobak* iz jedanaestera donio titulu Europskog prvaka tadašnjoj ČSSR. Ovoga puta riječ je o Republici Češkoj i njenom prvom samostalnom sudjelovanju na prvenstvu.

Češki izbornik **Milan Uhde** - kako dalje?

28. lipnja 1996.

Od onda otkako su splitski studenti iz Praga donijeli *balun* pa do danas, prošlo je podosta vremena. Ove su se godine na završnom europskom turniru našle i Češka i Hrvatska reprezentacija, ali nažalost ne i u neposrednom

odmjeravanju snaga. Prisjećam se važnijih događaja za Čehoslovačku reprezentaciju:

- 1920. Sudjelovanje na olimpijskom turniru u Antwerpen-u
- 1921. Pobjeda u Pragu nad Jugoslavijom 6:1
- 1923. Čehoslovačka nogometna organizacija primljena u FIFU
- 1924. Olimpijske igre u Parizu
- 1925. Stižu veliki igrači: Kratochvíl, Šoltys, Silný
- 1962. Svjetsko prvenstvo u Brazilu.
- Finale: Brazil - ČSSR 3:1
- 1976. ČSSR prvak Europe, a od nogometa se oprašta legen da - golman Ivo Viktor.

Pripremam se za nedjeljno gledanje TV i finale. Postavio sam flašku *Daruvarskog starog* na sedmu podrumsku stepenicu - *na tu správnou teplotu* - (neobaviješteni: obvezno pogledati film *Selo moje malo*) - na kojoj se postiže jedina prava, najbolja i najidealnija temperatura piva!

30. lipnja 1996.

Nedjelja je tu, tekma može početi! *Pivičko* je spremno na sedmoj podrmskoj stepenici. Novine najavljuju: *Kako je počelo, tako će i završiti!? Nijemci i Česi počeli su Euro '96 međusobnim srazom, a ponovnim će nadme-*

*tanjem i završiti svoje sudjelovanje. Na početku su Nijemci bili uspješniji (2:0) - mogu li u večerašnjem finalu reprizirati starti? Od početka prvenstva mnogo se toga izmijenilo, pa su od autsajdera Česi postali favoriti. I igrali su. Bio je to nogomet! Havel u Londonu a Klaus na Václaváku, obojica okruženi mnoštvom čeških navijača. Zašto ne kazati - Češka je primila zgoditak, izgubila finale, ali ona je i mnogo, mnogo toga dobila. Nakon *barsuna*, osobno nisam još doživio češku naciju u tako jasnom istom ritmu *disanja*. Moralo se izaći na ulice i trgovce, moralo se klicati *Češka, Češka!* Tko zna dobro čitati, iščitati će: *Nikad više ruske na-MIG-uše neće u niskom letu plašiti golbove po praškim strehama!* A dečki su igrali dobro, izgledali dobro, radovali se uspjehu, djelovali nekonvencionalno i simpatično. Mladi Vladimir Šmicer je skoknuo do Praga na vjenčanje, a dugolasi je Karel Poborský uvršten u brojnim anketama u idealnu momčad. To sve vrijedi one pive sa sedme stepenice, u zdravlje!*

Epilog

Ostaje li neispunjena želja? Da, susret Hrvatska - Češka! Uspjeh obiju momčadi je, sve u svemu, značajan, iako ostaje žal za propuštenim. Sjeća li se tkogod odgovora *Vikija Glowatzkog* kada su ga 1962. godine, po završetku Zagrebačkog festivala, napali *oficijelni* kako je mogao otpjevati *Stari fijaker*, tako lošu i neukusnu pjesmu. *Pa kaj*, - rekao je - *ima još pjesama i festivala!* A *Stari fijaker* je najzagrebačkija pjesma svih vremena. Nadajmo se da ovo nisu i najviši dometi ovih dviju reprezentacija.

'Vašku, prines flašku'

Nakon ulaska češke nogometne reprezentacije u polufinale

... Nakon pogotka češke reprezentacije eksplodirao je cijeli grad, a poslije utakmice, kao i uvijek u takvim prigodama, zorno mjesto bio je znameniti kip svetog Václava na glavnom praškom trgu. Václavske náměsti ispunile su se mnoštvom nogometnih fanatika, a navijači Sparte i Slavije zaboravili su tradicionalne razmirice. Gromko "Češka, Češka!" grmjelo je Trgom svetog Václava, zaliveno pivom i pjenušcem u znatnim količinama. Stotine mladića s nacionalnim trobojnicama održalo je svoju feštu, a potom je golemo mnoštvo navijača, kao i uvijek u toj prigodi, krenulo prema Karlovu mostu i predsjedničkoj rezidenciji na Hradčanima, uz poklik nastao nakon utakmice s Rusijom u prvom krugu - "Vašku, prines flašku" (Vašku, donesi bocu - Vašek je ime odmila za češkog predsjednika)...

Izvadak iz napisa Željka Valentića u Večernjem listu od 25. lipnja 1996.

DOSADAŠNJI FINALI EUROPSKIH NOGOMETNIH PRVENSTAVA

- 1960. SSSR-Jugoslavija 2:1
- 1964. Španjolska-SSSR 2:1
- 1968. Italija-Jugoslavija 1:1 u ponov. susret 2:0
- 1972. SR Njemačka-SSSR 3:0
- 1976. ČSSR-SR Njemačka 2:2 (5:3 za ČSSR nakon jedanaestera)
- 1980. SR Njemačka-Belgija 2:1
- 1984. Francuska-Španjolska 2:0
- 1988. Nizozemska-SSSR 2:0
- 1992. Danska-Njemačka 2:0

(mb)

Zapamtite:

Kouba, Kadlec, Hornak, Rada, Novotný, Nedved, Nemeček, Kubík, Poborský, Drulák, Kotulek, Šmicer, Berger ... (mb)

ALL STARS 'ROVNOSTI'

Južnomoravski dnevnik *Rovnost* izabrao je najbolju jedanaesticu prvenstva:

Andreas Koepke (34), Njemačka
Lilian Thuram (24), Francuska
Matthias Sammer (28), Njem.
Marcel Desailly (27), Francuska
Paolo Maldini (28), Italija
Karel Poborský (24), Češka
Paul Gascoigne (29), Engleska
Robert Jarni (27), Hrvatska
Christo Stoichkov (30), Bugarska
Alan Shearer (25), Engleska
Davor Šuker (28), Hrvatska (nb)

Manjine svaštice

Piše: Manja Hribar

Valja otkriti vrijednosti minijatura

Urednica Susreta ponudila mi je rubriku u listu. Najprije sam odbila, jer kako da stignem redovito voditi rubriku kad ne stižem spomenuti ni dio onih sadržaja o kojima bi valjalo pisati? No, tada sam shvatila da rubrika može obuhvatiti sve te sadržaje pa makar tek kao minijature. I tako sam prihvatila.

Krećem, dakle, s rubrikom od ove jeseni koja bi za Hrvatsko-češko društvo morala značiti zahuktavanje u nove pothvate. No, ni ljeta nije bilo sasvim mrtvo, bar ne za sve. Zahvaljujući kolegi Vladi Bojkiću (dio ljeta je, blago njemu, očito proveo u Pragu!) redovitije smo nego obično u Vjesniku mogli čitati ponešto s češke političke, gospodarske i kulturne scene.

Tako saznajemo da je program nove Vlade u Parlamentu izglasan zahvaljujući apstinenciji socijaldemokrata Miloša Zemana, ali i to da je Zeman odmah izjavio kako neće i dalje biti popustljiv i tolerantan prema Klausovim desničarima. Jedno od pitanja na kojemu se ova Zemanova ova prijetnja ostvarila jest pitanje povrata crkvene imovine.

Klaus - Zeman - Crkva

Zamjetno je da desničar Klaus sve više popušta zahtjevima Crkve, možda upravo stoga što im se socijalist Zeman ustrajno opire. Dok se oni natežu zbog svojih stranačkih programa, sve su učestalije krađe i šverc umjetninama, spomenicima

kulture, često, neprocjenjive vrijednosti. I o tome piše kolega Bojkić. Krađe umjetnina zaredale su čim je češka demokracija otvorila granice, a pljačkaju se najčešće crkveni prostori, ne samo zbog toga što u njima ima velik broj vrijednosti, već i zbog toga što, zbog nereguliranih pitanja vlasništva i financiranja, ne brinu o njima dovoljno ni Crkva ni država. Uz još nekoliko tema koje je obradio kolega Bojkić, to je uglavnom sve što se tiče našega medijskoga praćenja češke društveno-političke scene. Koliko su se pak češki mediji zanimali za Hrvatsku, saznat ću možda kasnije kad se dočepam pokojih čeških novina. No, informirana sam, primjerice, da je zapadnočeški radio Plzeň, početkom ljeta odašiljao nekoliko reportaža svojega djelatnika (inače člana Češko-hrvatskoga društva), Miroslava Petra, o češkoj manjini u Hrvatskoj te o češkome radiju u Daruvaru.

Dok su se, eto, neki i u ljetnim mjesecima entuzijastički borili za suvremenu hrvatsko-češku suradnju i međusobno upoznavanje, ja sam zaglibila u prošlost. Osim prijevoda jednog od briljantih govora češkoga predsjednika Václava Havela, što ga je objavio Vijenac br. 67-68 od 25. srpnja, suvremenost sam zamijenila srednjim vijekom. Čini se da me je, bar na neko vrijeme, zarazio naš praški suradnik Dušan Foltýn, koji hrvatsko-češke veze ustrajno traži upravo u srednjem vijeku. Ovakvo poniranje u povijest događa se katkad i zbog toga što se čovjeku počne ježiti koža od suvremene ljudske gluposti, netolerancije, sebičnosti itd. Znam, dakako, da je ovih učestalih ljudskih "vrlina" bilo i u prošlosti, no, mi ih danas - kao što će vjerojatno činiti i budući naraštaji s našim "vrlinama" - možemo ignorirati.

Popovi glagoljaši u Pragu

Zalutala sam, dakle, u srednjovjekovno doba, na prostor hrvatskih popova glagoljaša koji su toliko obogaćivali svoju suvremenost da je moćni češki kralj i rimski car Karlo IV. poželio njihovu prisutnost u Pragu. Utemeljio je za njih benediktinski samostan Emaus (Emauzy, Na Slovanech) u Pragu i pozvao ih da šire slavensku liturgiju na svojem jeziku i svojim pismom. Prema nekim izvorima u Prag su pošli benediktinci glagoljaši s otoka Krka koji se smatra kolijevkom glagoljice. Prema drugim izvorima bili su to

glagoljaši s Pašmana, no, nema potrebe razvijati oko toga polemiku, jer su glagoljaši na području Istre, Hrvatskog primorja i Dalmacije djelovali jedinstveno i složno. Za nas je bitno da su neko vrijeme - točnije, sedamdesetak godina, dok samostan Emaus nije prišao utrakvistima i pridružio se husitskom pokretu - utjecali na kulturni, nacionalni i vjerski život Praga i Češke. "Na nesumnjiv i specifičan autoritet hrvatske glagoljske tradicije u duhovnom životu Praga, tada središta Svetoga rimskoga carstva, upućuju i listina Karla IV. od 21. rujna 1347. o osnivanju emauskoga samostana i traktat břečnovskog benediktinca Jana z Holešova posvećen poznatoj češkoj nacionalno-crkvenoj pjesmi "Hospodine, pomiluj ny" (E. Hercigonja: Tropismena i trojezična kultura hrvatskoga srednjovjekovlja", Matica hrvatska, Zagreb 1994.) Glagoljaškom su se hrvatsko-češkom vezom bavili i bave, osim naših (Josip Hamm, Eduard Hercigonja, Josip Bratulić, Josip Vrāna i dr.) i mnogi češki znanstvenici, primjerice Josip Vajs, Bohuslav Havránek, František Václav Mareš, Ludmila Pacnerová, Milada Štěrbová i dr.

"Podzemna Crkva"

No, ni kasnija povijesna razdoblja nisu bez utjecaja Hrvata na češki vjerski, ali i nacionalni život. Tako iz knjige "Praška nadbiskupija 1344. do 1994.", Prag 1994., saznajem da je poslije Drugog svjetskog rata Katolička Crkva u Češkoj, za svoje "podzemno" preživljavanje u komunizmu, stvarala uvjete zahvaljujući djelovanju hrvatskoga svećenika prof. Tomislava Kolakovića i njegovih učenika.

No, kad već spominjem "podzemnu" Crkvu, koja je za bivše čehoslovačke države bila posebno jaka u

Moravskoj, i inače manje ateziranoj od Češke, možda bi bilo dobro da spomenem i to da "podzemna" Crkva postoji i danas u Češkoj Republici. Pojavila se zajedno s češkim disidentstvom na ostalim društvenim područjima no, padom komunizma ovo je disidentstvo nestalo, dok "podzemna" Crkva postoji i danas, ne uspijevajući riješiti raskorak sa strukturom službene Katoličke crkve u Češkoj Republici. Stvar je u tome što su u "podzemlju" za svećenike ređeni i oženjeni muškarci, a zaređeno je i nekoliko žena. Budući da Katolička crkva ne može tek tako odstupiti od svojih kanona, a "podzemna" im se Crkva u Češkoj ne želi pokoriti, ne bi bilo čudno da se u češkome narodu pojavi još jedna "husitska" Crkva.

Česi protiv ignorancije

Za kraj još nešto iz naše suvremene stvarnosti. Ovoga je ljeta na Jadranu bilo toliko turista iz Češke Republike da sam se na plaži osjećala kao doma. (Za one koji ne znaju, Češka je moj drugi dom.) Svugdje uokolo, i gore i dolje, i desno i lijevo, s ležaljki za sunčanje, razliježgali su se pjevni slogovi češkoga jezika. Sreća je što su i Česi, u svojoj novijoj povijesti, navikli svašta podnositi pa im ni danas ne smeta ignorantski stav njihove okoline. Jer, kako inače objasniti činjenicu njihova ponovna dolaska, iako su ih prethodnih godina naši turistički djelatnici tretirali kao nužno zlo. Dakako, ne zanemarujem ni ustrajno nastojanje naše Jarmile Pazdernikové da svoje zemljake privuče ljepotama hrvatske obale, a ne zanemarujem ni stvarnu privlačnu moć nepatvorene ljepote našega mora. Možda zbog takvih ljepota, vječnih i neuništivih, i vrijedi podnositi neugodna ljudska zanovijetanja.

ZAHVALNOST

U razorenoj župnoj crkvi sv. Jurja u Podlapači (na zapadnom rubu Krbavskog polja), 10. kolovoza o.g. je služena misa zahvalnica. Uz stotinjak Podlapačana povratnika, nazočan je bio i negdašnji zapovjednik češke jedinice UNPROFOR-a Vítězslav Hel. Njemu su Podlapačani zahvalili što ih je sa svojim vojnicima u više navrata spašavao iz ruku srpskih zločinaca. Stoga su mu nakon mise predali i pismenu zahvalnicu. Gospodin Hel, sada kao običan turist u Hrvatskoj, izrazio je svoju radost da se nalazi među prijateljima.

Glas Koncila, br.34/96.

Predsjednici

U Vjesnikovoj kolumni, 2.9. 1996. Ljubomir Antić između ostaloga piše:

"... s koliko li je samo izrugivanja dočekana Predsjednikova straža, a danas je doživljena kao bolji dio protokola koji razbija njegovo sivilo ili turistička atrakcija ispred Banskih dvora. Među najglasnijima bili su oni koji redovito snopuju našeg Predsjednika s njegovim češkim kolegom, jasno na štetu prvoga.

A treba samo doći na Hradčane prilikom službenih posjeta Pragu i vidjeti kako se simpatični i daleko izvan svojih granica zasluženo izvrsno prihvaćen gospodin predsjednik Václav Havel izvrsno snalazi u kostimiranom ceremonijalu, prema kojem je ovaj zagrebački samo epizoda. ..."

*Svaki dan nove,
a ipak stare vijesti!
S juga na sjever,
od istoka na zapad.
Malo gore, malo dolje.
Što je lijevo danas,
to je desno sutra.*

*Munje, gromovi,
poslije kiše - sunce!
U loncu bez dna,
punom kompleksa,
bjesnila nemoći,
vrtimo se isjerujući svoju
"pravdu".*

*Zamislite,
nitko nas ne sluša,
još manje razumije,
a mi tako ponosno gradimo
skulpture od magle ...
Gospođo, molim Vas,
zatvorite prozor.
Osjetljiva sam na propuh!*

KUPITE NOVINE

Sve sam to slučajno slušao, jer nisam tip koji prisluškuje tuđe razgovore. Otkrit ću vam, naime, nešto što prije desetak godina ne bih priznao - sve se to događa u frizeraju *uniseks frizura*. Živimo u čudnom vremnu. Da bi čovjek bio moderan mora se uklopiti u zagonetnu igru hlača i haljina.

- Onda, jeste li zadovoljni? - zapita frizerka mladu damu u muškim hlačama. Odgovor je bio jedan začudujući "AUUuuu!"

Na to će frizerka: - Što se čudite, pa moda se ponavlja. S takvom frizurom ja sam svojevremeno u Parizu plesala polku. A tek da znate kako je to bilo lijepo vrijeme!

Zgrožen nad svojom frizurom, autoritativno sam zapitao:

- Znaete li gdje se rodio ples *polka*?

Kolijevka polke je u Češkoj. Kada su je počeli plesati 1844. godine u Parizu, osvojila je svijet. Za njom su ludovali i stari i mladi. Nosile su se frizure *á la polka*, šivale haljine *á la polka*, *á la polka* odijela itd. Na sve strane se spominjala polka. Izmišljene su i nove polke: *Original polka*, *Touren polka*, *Paris polka*, *Die Böhmischen polka*, *Amazonen polka*, čak je postojala i polka *Kadrić*. Udomaćila se od seoskih zabava do dvorskih balova.

Evo, moje dame. Ako vam se sviđa, idemo plesati Češku polku. Naravno, nije bitna frizura, niti haljina.

Bitan je ples.

A jeste li za ples?

Vaš

Vijesti - pristigle
pred zaključje-
nje ovoga broja

Rusalka i Prodaná nevěsta u Zagrebu

Opera iz Libereca, gostovala je krajem mjeseca listopada u zagrebačkom HNK s Dvořákovom *Rusalkom* i Smetaninom *Prodanom nevěstom*, osvojivši ne samo simpatije publike već i dobre ocjene kritike.

Jan Kalvoda u Zagrebu

Potpredsjednik češke Vlade i ministar pravosuđa Jan Kalvoda, boravio je u Zagrebu, gdje se sastao s ministrima Granićem i Šeparovićem, te s predsjednikom Ustavnog suda Jadrankom Crnićem.

Dr. Šimonović u Pragu

Zamjenik ministra vanjskih poslova RH dr. Ivan Šimonović otputovao je 23. listopada u Prag a na poziv prvog zamjenika češkog ministra vanjskih poslova dr. Alexandra Vondre.

Našim članovima srdačne čestitke k rođendanu uz najbolje želje!

Srpanj

1. Katja Ivančić, Ivan Librić, Zdenko Satrapa
2. Vesna Peršić, Ivana Zima
3. Vlatka Bertić, Oto Ulovec
5. Viktor Pierobon
6. Branko Despot
7. Mladen Čop, Zlatko Jenda
8. Marijan Machala
9. Neven Mikšić, Hrvoje Polan, Jadranka Talijančić
10. Albin Samardžija
11. Barbara Blasin, Ante Gršković
12. Goran Dunić, Zrinka Masten
13. Silvija Nestorović, Branka Starčević
14. Vera Sigal
15. Zrinka Bubić
18. Ivan Burian
20. Martin Kozjak
21. Tomislav Cindrić, Nataša Držanić, Paula Milas
22. Lucijan Ilijević
25. Ariana Kralj
26. Zorislav Bobuš
27. Zorica Jurinić
28. Arsen Dedić, Viktor Zavacki
29. Goranka Herjević
31. Štefanija Polančec, Tanja Stipčević

Kolovoz

2. Nataša Čugurović, Ozren Žunec
5. Marija Domović Krešimir Sykora,
7. Jere Perkov
8. Goran Zlodi
13. Damir Sablić
14. Duška Boban, Manja Hribar

16. Vladimir Penezić, Albert Štiglić, Ivan Vavra
17. Mara Urbanek
18. Katica Bauer-Ilijević
19. Antun Marjanović
20. Tomislav Radotić
25. Željko Valentić
26. Tatjana Hutka, Vesna Muhvić-Dimanov, Mijo Rebrović,
27. Helena Jilek
28. Darko Brkljačić, Vera Ferencfi-Kozjak, Tomislav Škunca
29. Mate Relja

Rujan

1. Zrinka Stričević
2. Marija Sikora, Evita Žukina
3. Damir Globan, Kamilo Vrana
4. Franjo Vondraček
5. Spomenka Milošević
7. Dalibor Legac
9. Jarmila Hanuška, Jasmina Sočo, Đuro Škrget
10. Mihaela Banek
12. Zdenka Novotni
16. Valentina Čordaš, Ljiljana Orlić
18. Tomislav Vukelić
19. Saša Meršinjak
21. Dubravko Klabučar
23. Libor Burian
25. Jasna Frankić-Brkljačić
27. Ksenija Domjanić, Kazimir Šturik
30. Nataša Debogović, Zlatan Stilinović

Listopad

2. Daniela Jakasović
3. Branislav Budeč, Ivan- Branko Imrović, Kvetoslava Treppo, Marijan Urbanek
5. Tomo Gelo
10. Ljiljana Buljan, Josipa Udžbinac
11. Peter Brinar, Zlatko Jevak
13. Dario Borovina
15. Većeslav Bureš
16. Robert Strecha
17. Vladimir Bojkić
20. Božidar Grubišić
21. Leonarda Perković, Josip Vondra, Enes Zebić
22. Ladislav Radulić
25. Stjepan Obad
26. Branka Vitez
27. Katja Boršić, Jadranka Lasić-Lazić, Vida Podhorsky, Vera Streitenberger, Zdenko Šmejkal
28. Nevenka Gračan-Aličić
29. Deny Milakara

I ujedno više viđenja i suradnje u Društvu!

Članarinu

i

dragovoljne priloge
molimo uplatiti
na žiro račun
Hrvatsko-češkoga
društva
broj:
30102-678-83840

POGODI, ŠTO JE TO ?

Što je to vrhunac
strpljenja?
Gledati kurje oko i
čekati da namigne.

Koji su ljudi
najpametniji?
Reumatičari.
Premazani su svim
mastima.

Koja se bolest ne
javlja nigdje na
zemlji?
Morska bolest.

Koja je bolest
najlakša?
Malarija. Nju može
prenijeti i komarac.

Raste a ne vidi se.
Što je to?
Životni standard.

Iz češkoga tiska

DOGODIT ĆE SE:

Početak studenoga bit će
otvorena prva češka pivnica
- BUDVAR BAR -
u Zagrebu, Heinzelova 17.

13. studenoga u 19,30 sati u
prostorijama Češke besede,
Zagreb, Dolac 1/II, u orga-
nizaciji našega društva i Če-
ške besede, predstaviti
ćemo knjige nakladnika
Jednota iz Daruvara:

Josef Matušek: *Česi u Hrvatskoj* (na hrvatskom jeziku)
Ivan Dorovský i Věra Barto-
šová: *Česko - charvátský*
slovník (Češko-hrvatski
rječnik)

Krajem mjeseca studenoga
predstaviti ćemo i dvije zani-
mljive knjige dr.sc. Dubravke
Sesar:

*Putovima slavenskih književ-
nih jezika - Pregled standar-
dizacije češkoga i drugih
slavenskih jezika, te Iz češ-
ke preporodne poezije -*
Mácha, Erben i Havlíček
Borovský.

Sredinom mjeseca prosinca
predviđamo razgovor prof.
Predragom Jirsakom o *Pra-
škom proljeću.*

PRIDRUŽITE NAM SE !

TOČNE OBAVIJESTI O TERMINIMA AKTIVNOSTI OBJAVIT
ĆEMO U SREDSTVIMA JAVNOGA INFORMIRANJA, TE NA
OGLASNOJ PLOČI U PROSTORIJAMA ČEŠKE BESEDE
NA DOLCU.

Za sladokusce

CHLUPATÉ KNEDLÍKY

Česi pripremaju nekoliko vrsti okruglica (knedlíky - knedle).
Preporučamo da iskušate ovaj recept za "chlupaté knedlíky"
dakle "čupave knedle". Njihova je priprema vrlo jednostavna:
Na jedno neslano bijelo pecivo uzmemo jedan sirovi krumpir
srednje veličine.
Pecivo narežemo na kocke, sirovi krumpir nastružemo i
dodamo jedno cijelo jaje (za 1 do 5 komada peciva), tijesto
dobro izradimo i osolimo. Napravimo okruglice srednje
veličine, uvaljamo u škrobno brašno (Gustin) i kuhamo u
kipućoj vodi. Vrlo su ukusne uz masnije svinjsko pečenje. (bg)

LJETO '96 NA JADRANU I ČESI

I ove su godine, prema učestalim novinskim izvješćima, na Jadranu ljetovali brojni turisti iz Republike Češke. Bilo ih je duž cijele hrvatske obale, od tradicionalno dobro posjećene Istre i sjevernog Jadrana, pa sve do Dubrovnika.

Pero Brčić, predstavnik BAB-a iz Praga za Korčulansko-Pelješku rivijeru, izjavio je za Slobodnu Dalmaciju (11.10.1996) kako je samo ta agencija dovela na Korčulu 1625 Čeha. Od 20. lipnja do 14. kolovoza gosti su stizali čarter letovima (njih 14 ukupno u tome razdoblju) ili autobusnom linijom Prag - Orebić.

Gospodin Brčić u istom razgovoru upozorava na činjenicu da u Pragu ne djeluje predstavništvo Hrvatske turističke zajednice u kojem bi češki turoperatori mogli dobiti informacije iz prve ruke za

naša ljetovišta, prometne veze do naše obale itd. Šteta da je tome tako, jer mnogi stručnjaci predviđaju da će Česi još dugo biti naši turisti broj jedan, naravno ukoliko se potrudimo da ih zadržimo.

A da sve osmišljenijih nastojanja ima, svjedoči i ljetosnja akcija Turističke zajednice splitsko-dalmatinske županije, agencije Vitkovice Tours, Radio-Žurnála iz Praga i Radio Dalmacije tj. svakodnevnne radio-emisije na češkom jeziku. Jedan od voditelja emisije, Marek Janač, kratko je opisao: *Emisija koja traje pola sata svakog dana zanimljivo je sastavljena od vijesti iz svijeta, iz Češke, političkih prilika u Češkoj, važnih događaja, do vremenske prognoze, preporuke o izletima, dobrim restoranima, priredbama, koncertima te stanja na cestama i moru.* Na Radio Dalmaciji predviđaju sličan program realizirati i dogodine. (vb)

(Preneseno iz Večernjeg lista od 19.7.1996.)

Radiožurnál
ČESKÝ ROZHLAS 1

Nalad'te si nás doma...

... i v Dalmácii

Od 15. června do 14. září 1996 vysíláme denně v 16.05 - 16.35 Informační servis pro české turisty v Dalmácii.

zpravodajství
zajímavosti
tipy na výlety
rozhovory
počasí
reportáže
dopravní
informace
české hity

Za vas pročitao i pribilježio

Božidar Grubišić

Klaus i željeznice

Premijer Klaus oštro se suprotstavio prijedlogu za povećanje cijena u osobnom i teretnom prometu čeških željeznice.

Njegovo je mišljenje da najprije treba provesti radikalne promjene u cjelokupnom sustavu željezničkog prometa.

Benzin

Dioničko društvo koje u češkoj ima najveću mrežu crpnih stanica, snizilo je cijenu benzina za 10 do 30 helera, a istodobno povećalo cijenu nafte za 20 do 30 helera

Gospodarska suradnja

Nakon Osijeka i Zagreba, u Slavonskom Brodu su boravili predstavnici Gospodarske komore i 15 predstavnika raznih tvrtki iz Češke republike. U holdingu *Đuro Đaković* razgovarali su s predstavnicima Županijske gospodarske komore i gospodarstvenicima brodsko-posavske županije o mogućnostima međusobne suradnje, a bilo je riječi i o mogućnostima češkog ulaganja u hrvatsko gospodarstvo. Inače, *Đ. Đaković* već više od 40 godina uspješno surađuje s češkim tvrtkama. Prigodom tog susreta je istaknuto da je u poslovnoj razmjeni između Češke i tvrtki iz Brodsko-posavske županije ostvaren uvoz od oko 731.000 dolara, što je za 190% više nego u istom razdoblju prošle godine, odnosno uvoz u vrijednosti 535.000 dolara ili 30% manje nego u isto vrijeme lani.

Početak listopada češka gospodarska delagacija boravila je u Šibeniku. U njoj su bili i gradonačelnik i predsjednik *Gospodarske komore grada Třebiča*, a na tim susretima potpisan je sporazum o suradnji sa Županijskom komorom u Šibeniku.

Deficit

Ukoliko se ne razriješi trenutno stanje trgovinske bilance, deficit u vanjskoj trgovini Češke dostići će ove godine 25% veću vrijednost nego lani - smatraju u Ekonomskom institutu Češke akademije znanosti.

Octavia

Početak rujna, češki je premijer Václav Klaus, šampanjcem zalio novi Škodin model Octavia.

Zbilo se to na uličnoj zabavi na Starogradskom trgu, prigodom predstavljanja tog novog automobila, kojeg neki nazivaju češkim Passatom.

Praška burza

Početak mjeseca rujna najveći je promet, među istočno-europskim tržištima kapitala, bio na Praškoj burzi. Ostvaren je značajan promet trgovanjem dionicama Komerční banky i České Spořitelny. Porasle su i cijene vrijednosnica, zbog glasina o mogućem preuzimanju vlasništva nad dvjema tvrtkama - Seliko (proizvodnja pica) i Vertex (proizvodnja staklenih vlakana).

SUSRETI 21-22

Jezični podlistak

br. 1/96

ČEŠTINA (1)

Piše: *Vlatka Banek*

Zar nije čudno da smo učili engleski, njemački, pa čak i francuski (ne zaboravimo na latinski), a češki nam je posvemašnja nepoznanica. Kako, dakle, naučiti češki? Škola nema, tečajevi su rijetki, a priručnika za samouke također nigdje na vidiku. Najbolje je biti "sam svoj majstor" i pokušati, evo primjerice ovako:

Slavenski jezik

Češki i hrvatski su slavenski jezici, ali se prema užoj srodnosti svrstavaju u različite skupine: *češki* u zapadnoslavensku (uz poljski, slovački ...), a *hrvatski* u južnoslavensku skupinu (uz makedonski, slovenski ...). Među njima postoje izvjesne razlike nastale usavršavanjem i modificiranjem prvog zapisanog slavenskog jezika - *staroslavenskog* - što nazivamo redakcijama, a prema tome i razlikujemo češku i hrvatsku redakciju. Pa ipak, zajednička slavenska osnovica, omogućuje nam relativno brzo ovladavanje jezičnim posebnostima češkog ili hrvatskog jezika. Danas se oba jezika služe latinicom kao pismom.

Vrste riječi

Kao što u hrvatskom jeziku razlikujemo riječi po vrstama, to isto činimo i u češkome:

- imenice** - riječi kojima se imenuju bića, stvari i pojave
- pridjevi** - riječi koje označavaju različita obilježja bića, stvari i pojava
- zamjenice** - riječi koje zamjenjuju neke druge riječi
- brojevi** - riječi koje označavaju količinu ili poredak bića, stvari i pojava
- glagoli** - riječi koje označavaju radnje, stanja ili zbivanja
- prilozi** - riječi koje označavaju različite okolnosti pod kojima se vrši neka radnja
- prijedlozi** - riječi koje označavaju odnose među bićima, stvarima i pojavama
- veznici** - riječi koje vezuju dvije riječi ili dvije rečenice
- usklici** - riječi koje izražavaju različite osjećaje
- čestice** - riječi koje služe za oblikovanje ili preoblikovanje rečenica

Primjeri vrsta riječi

imenice:

pan, muž, hrad, žena
gospodin, muž, grad, žena

pridjevi:

mladý, jarní
mladi, proljetni

zamjenice:

já, ty, on, my, vy, oni
ja, ti, on, mi, vi, oni

brojevi:

jedna, dvě, tři, čtyři, sto
jedan, dva, tri, četiri, sto

glagoli:

jsem, jsi, je, jsme, jste, jsou
jesam, jesi, je, jesmo, jeste, jesu

prilozi:

tam, pozdě, dobře, proto
tamo, kasno, dobro, zato

prijedlozi:

bez, kolem, mezi, na, pod
bez, oko, među, na, pod

veznici:

a, i, ani, nebo

uzvici:

haló, oh, hej, hled'

čestice:

aby, at'

Naglasak

je uvijek na prvom
slogu

primjer:

doprava - promet.

Kad je pred imeni-
com prijedlog,
naglasak je na
njemu

primjer:

na levo - na lijevo.

Naglasak se ne
označava.

ABECEDA - slova

češki

hrvatski

A, a, á

A, a

B, b

B, b

C, c

C, c

Č, č

Č, č

-

Č, č

D, d, ď

D, d

-

Dž, dž

-

Đ, đ

E, e, é, ě

E, e

F, f

F, f

G, g

G, g

H, h

H, h

Ch, ch

-

Ij, ij

Ij, ij

Jj, jj

Jj, jj

Kk, kk

K, k

L, l

L, l

M, m

Mj, mj

N, n, ň

N, n

-

Nj, nj

O, o, ó

O, o

(Q, q)

(Q, q)

P, p

P, p

R, r

R, r

R', r'

-

S, s

S, s

Š, š

Š, š

T, t, t'

T, t

U, u, ú, ú'

U, u

V, v

V, v

(W, w)

(W, w)

(X, x)

(X, x)

Y, y, y'

(Y, y)

Z, z

Z, z

Z', z'

Z', z'

(Slova u zagradj koriste se
u stranim riječima, nisu
izvorno slova abecede).

Samoglasnici samohlásky

kratki
krátké

a, e, i, o, u

dugi
dlouhé

á, é, í, ó, ú, ů

Kratki samoglasnici izgovaraju
se kao i u hrvatskom.

Dugi traju približno dva puta
duže od kratkih:
á = aa, é = ee

Pozor:

samoglasnike valja u izgovoru
jasno razlikovati, jer njihova
dužina u češkom jeziku
uvjetuje i značenje riječi:
byt- stan
být - biti
draha - pruga
drahá - draga, skupa

Suglasnici souhlásky

tvrdi
tvrdé

h, ch, k, r, d, t, n

meki
měkké

ž, š, č, ř, c, j, ď, ť, ň

neutralni
obojetné
b, f, l, m, p, s, v, z

ABECEDA - glasovi

slovo

izgovor

á

dugo a

primjer:

část - čest, dio
báti se - bojati se

ď

dj,

bliže našem ď

primjer:

hrud' - grud,
styd' se - stidi se

é

dugo e

primjer:

polévka - juha
pověsti se - uspjati

ě

kratki je

iza suglasnika m kao nje

primjer:

tělo - tijelo
město - mjesto, grad

h

posve drugačije od
našega h.

Valja se pripremiti za izgo-
varanje našega g i tada iz-
govoriti h. Tako ćemo dobiti
duboki h, najsličnije onom
što izgovaraju Česi.

primjer:

hodina - ura, sat
hnáti - goniti, tjerati

ch

kao naš h,
malo oštrije

primjer:

chlapec - dječak
chlubiti se - hvalisati se

í

dugo i

primjer:

mír - mir
líbiti se - sviđati se

ň

kao naš nj

primjer:

laň - košuta
žeň - žetva

slovo

izgovor

ó

dugi o,

primjer:

balón - balon

ř

kao řz, ali tako da
bude jedan glas
(ne dva glasa r+z)

Najteže naučiti izgovarati.
Valja vježbati povećani broj
treptaja jezika pri izgovoru
glasa r, te dodavanje šuma
glasa ž. Važno, mora biti jedan
glas, nikako dva.

primjer:

Řek - Grk
řváti - urlikati, derati se

ť

kao tj, ali tako da
je bliže našem č
primjer:
trať - pruga
plaťme - platimo!

ú

dugo u

primjer:

úlolek - ulomek
úval - uvala

ů

dugo u

primjer:

dům - kuća, zgrada
stůl - stol

ý

dugo i

primjer:

sýr - sir
pražský - praški

ou

u, jednim dahom

primjer:

soused - susjed
koupat se - kupati se

Važno:

i se redovno izgovara kao i kod
nas. Iza suglasnika d, t, n uz i se
čuje još j.
Razlika između glasova i - ý, i
- y, ú - ů, svodi se samo na
pravopis.

Modlitba Páně

Otče náš, jenž jsi
na nebesích, posvět'
se jméno Tvé.
Přijď království
Tvé.

Buď vůle Tvá, jako v
nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší
dej nám dnes.

A odpusť nám naše
viny jakož i my
odpouštíme našim
vinníkům.

A nevod' nás v poku-
šení, ale zbav nás
od zlého. Amen.

Prema Stjepanu Radiću:
Češka vježbenica, Zagreb 1911.

Molitva Gospodnja

Oče náš koji jesi na
nebesima, sveti se
ime tvoje.

Dođi kraljevstvo
tvoje.

Budi volja tvoja kako
na nebu tako i na
zemlji.

Kruh naš svagdanji
daj nam danas.

I otpusti nam duge
naše kako i mi
otpuštamo dužnicima
našim.

I ne uvedi nas u
napast, nego izbavi
nas od zla. Amen

Zapamtimo:

ale - ali, ma
jako - kao, kao što
jenž - koji
tak - tako
vezdejší - svagdanji, zemaljski

Nekoliko važnih izraza:

Dobré jitro (ráno). Dobro jutro.
Dobrý den. Dobar dan.
Dobrý večer. Dobra večer.
Dobrou noc. Laku noć.
Vítáme vás. Dobro došli.
Na shledanou. Do viđenja.
Děkuji. Hvala.
Prosím. Molim.
Není zač. Nema na čemu.
Promiňte, prosím. Oprostite, molim.
Je mi líto. Žao mi je.

Doba dana:

Ráno. Ujutro.
Dopoledne. Prijepodne.
V poledne. U podne.
Odpoledne. Poslijepodne.
Večer. Uvečer.

Dnes. Danas.
Zíttra. Sutra.
Včera. Jučer.
Ted'. Sada.

Riječi koje smo do sada naučili

a - i, pa, te
aby - da bi, nek, neka
ani - ni, niiti
balón *m* - balon *m*
báti se - bojati se
bez - bez (prijedlog)
bez *m* - jorgovan *m*, bazga *f*
část *f* - čest *f*, dio *m*
čtyři - četiri
dobře - dobro
doprava *f* - promet *m*, doprema *f*
dům *m* - kuća *f*, zgrada *f*
dva - dva
haló - halo
hej - hej, ej!
hled' - gledaj
hnáti - goniti, tjerati
hodina *f* - ura *f*, sat *m*
hrad *m* - grad *m*, zamak *m*, kula *f*, dvor *m*
hrud' *f* - grudi *pl. f*
chlapec *m* - dječak *m*, dečko *m*
chlubiti se - hvalisati se,
ponositi se, dičiti se
i - i, pa, te, također
já - ja

jarní - proljet-an, -ni
jeden - jedan
jsem - jesam
jsi - jesi
je - je
jsme - jesmo
jste - jeste
jsou - jesu
kolem - unaokolo, okolo, mimo
koupat se - kupati se
laň *f* - košuta *f*
libiti se - svidati se, dopadati se
město *n* - mjesto *n*, grad *m*
mezi - među
mír *m* - mir *m*
mladý - mladi
muž *m* - muž *m*, muškarac *m*,
suprug *m*
my - mi
na - na
na levo - na lijevo
nebo - ili
oh - oh
on - on
ony - oni
pán *m* - gospodin
plat'me - platímo!

pod - pod, ispod
polévka *f* - juha
povéstí se - uspjeti

pozdě - kasno
pražský - praški
proto - zato, stoga
Řek *m* - Grk *m*
řvátí - urlikati, derati se
soused *m* - susjed *m*
sto *n* - sto *n*, stotina *f*
stůl *m* - stol *m*
styd' se - stidi se
sýr *m* - sir *m*
tam - ondje, tamo
tělo *n* - tijelo *n*
trať *f* - pruga *f*
tři - tri, troje
ty - ti
úlolek *m* - ulomak *m*, odlomak
m, fragment *m*
úval *m* - uvala *f*
vy - vi
žena *f* - žena *f*, supruga *f*
žeh' *f* - žetva *f*, letina *f*

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

79

Na temelju članka 42. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora ("Narodne novine" broj 28/96), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 10. listopada 1996. godine donijela

UREDBU O POTVRĐIVANJU TRGOVINSKOG UGOVORA, IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE ČEŠKE REPUBLIKE

Članak 1.

Potvrđuje se Trgovinski ugovor, između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Češke Republike, potpisan u Zagrebu, 5. ožujka 1996. godine, u dva izvornika, svaki na hrvatskom i češkom jeziku.

Članak 2.

Tekst Ugovora na hrvatskom jeziku glasi:

TRGOVINSKI UGOVOR IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE ČEŠKE REPUBLIKE

Vlada Republike Hrvatske i Vlada Češke Republike (u daljem tekstu: ugovorne stranke) u cilju razvijanja trgovinskih i gospodarskih veza između dvije države, a u skladu s međunarodnom praksom i normama te svjetskim gospodarskim procesima, vjerujući da će ovaj Ugovor poslužiti kao okvir budućeg razvitka trgovinskih odnosa, dogovonile su sljedeće:

Članak 1.

Ugovorne stranke će se

uzajamno pomagati i olakšavati razvoj trgovine između Republike Hrvatske i Češke Republike, koja će se ostvarivati u skladu s odredbama ovog Ugovora, kao i zakonima i propisima svake od država ugovornih stranaka.

Članak 2.

Ugovorne stranke će uzajamno primjenjivati klauzulu o najvećim povlasticama u skladu s načelima Svjetske trgovinske organizacije (WTO) i odredbama Općeg ugovora o carinama na izvoz i uvoz proizvoda i davanjima s jednakim učinkom, te o postupcima i formalnostima vezanim uz izvoz i uvoz proizvoda koji potječu iz njihovih zemalja.

Odredbe iz stavka 1. ovog članka ne odnose se na:

a) povlastice koje je jedna od ugovornih stranaka dala ili će dati nekoj od ugovornih država za unapređenje pograničnog prometovanja i trgovine;

b) povlastice koje je jedna od ugovornih stranaka dala ili će dati trećim zemljama temeljem njihova članstva u ugovorima o području slobodne trgovine, carinskoj uniji, ili temeljem njihova sudjelovanja u sličnom regionalnom ekonomskom ugovoru ili drugoj zajednici.

Članak 3.

Ugovorne stranke će međusobno poštivati klauzulu o najvećim povlasticama u pomorskom prometu, korištenju luka i tranzitu robe.

Odredbe stavka 1. ovog članka neće se odnositi na brodove korištene za priobalni ili regionalni promet.

Članak 4.

Ukoliko kao posljedica nepredviđenog razvoja i djelovanja obveza, koje su obje ugovorne stranke preuzele prema odredbama ovog Ugovora, dođe do uvoza nekog proizvoda u tako povećanoj količini i pod

takvim uvjetima da bi to ugrozilo domaću proizvodnu granu na vlastitom teritoriju, koja proizvodi slične ili direktno konkurentne proizvode, ona ugovorna stranka koja smatra da je time oštećena ima pravo poduzeti zaštitne mjere u skladu s odredbama Općeg ugovora o trgovini i carinama (GATT 1994.) i pravilima Svjetske trgovinske organizacije (WTO).

Ugovorne stranke mogu u suglasnosti s odredbama Općeg ugovora o carinama i trgovini (GATT 1994.) i pravilima Svjetske trgovinske organizacije (WTO) primijeniti odgovarajuće mjere, kako u slučajevima dokazanog dumpinga kod uvoza proizvoda iz druge Ugovorne stranke tako i kod dokazanog subvencioniranja uvezenih proizvoda.

Članak 5.

Uzajamne isporuke roba i pružanje usluga će se ostvarivati na osnovu ugovora između pravnih i/ili fizičkih osoba (u daljnjem tekstu: subjekti) država ugovornih stranaka, u skladu s važećim propisima dotične ugovorne stranke.

Nijedna od ugovornih stranaka neće biti odgovorna za trgovinske dogovore i obveze iz stavka 1. ovog članka koje su sklopile fizičke ili pravne osobe.

Članak 6.

Sva plaćanja koja se odnose na isporuku roba i pružanje usluga, pa tako i uzajamni transfer plaćanja koji nema trgovački karakter, vršit će se u konvertibilnoj valuti i bez suvišnog odugovlačenja u skladu s pravnim propisima država ugovornih stranaka i odredbama međunarodne bankovne prakse.

Članak 7.

Ugovorne stranke će, u skladu s međunarodnim ugovorima kojima

su vezane pružati jedna drugoj pomoć u organiziranju velesajmova, javnih izložbi i promidžbenih akcija, te poticati sudjelovanje subjekata objiju država u ovim akcijama.

Ugovome stranke će, u skladu s pravnim sustavom važećim u svakoj od država ugovornih stranaka, osloboditi od carina i ostalih pristojbi s jednakim učinkom uvoz sljedećih proizvoda koji su porijeklom iz država ugovornih stranaka:

a) promidžbeni materijal, besplatne uzorke,

b) sajamske izložke, alate i proizvode koji su potrebni za nastupanje na sajmovima i trgovačkim izložbama, a koji nisu određeni za prodaju.

Članak 8.

Ugovome stranke će poticati razmjenu informacija o pravnim propisima, poglavito o onima koji se odnose na trgovinski sustav sviju država.

Članak 9.

Za postizanje ciljeva ovog Ugovora ugovorne će stranke ustanoviti Mješoviti odbor sastavljen od predstavnika odgovarajućih organa država ugovornih stranaka. Mješoviti odbor će se sastajati prema potrebi, temeljem zahtjeva jedne od stranaka, naizmjenice na tlu jedne od država ugovornih stranaka.

Prvenstveni zadaci Odbora:

- ocjenjivati provođenje ovog Ugovora i davati preporuke za ostvarivanje njegovih ciljeva,
- predlagati ostale mjere za unapređenje trgovinskih odnosa između država ugovornih stranaka.

Članak 10.

Ugovome stranke se obvezuju da će uzajamno riješiti posebnim sporazumom pitanja izravnjanja salda dugovanja i potraživanja koja proističu sa osnova kliringa.

Članak 11.

Ovaj Ugovor može se mijenjati i dopunjavati uz suglasnost objiju ugovornih stranaka.

O usuglašanim izmjenama i dopunama Ugovora, ugovorne stranke izvješćuju jedna drugu pismeno, diplomatskim putem.

Članak 12.

Ovaj Ugovor stupa u snagu danom primitka posljednje obavijesti kojom ugovorne stranke izvješćuju jedna drugu diplomatskim putem da su ispunjeni svi uvjeti potrebni za njegovo stupanje na snagu, u skladu s nacionalnim zakonodavstvima ugovornih stranaka.

Ovaj Ugovor važi pet godina od dana njegova stupanja na snagu, a nakon toga se prešutno produžuje na slijedeća jednogodišnja razdoblja. Ukoliko jedna od ugovornih stranaka odluči otkazati ugovor, o tome mora diplomatskim putem izvijestiti drugu ugovornu stranku najkasnije šest mjeseci prije isteka roka važenja Ugovora.

Nakon prestanka važenja ovog Ugovora, njegove će se odredbe primjenjivati i nadalje na sve neispunjene obveze i ugovore koji su sklopljeni na osnovu i za vrijeme važenja ovog Ugovora.

U potvrdu gore navedenog, opunomoćenici su potpisali ovaj Ugovor.

Sastavljen u Zagrebu dana 5. ožujka 1996. godine u dva izvornika, svaki na hrvatskom i češkom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna.

ZA VLADU REPUBLIKE
HRVATSKE
Mr. Zlatko Mateša, v. r.
Predsjednik Vlade
Republike Hrvatske
ZA VLADU REPUBLIKE ČEŠKE
Vaclav Klaus, v. r.
Predsjednik Vlade
Češke Republike

Članak 3.

Za izvršenje ove Uredbe nadležno je Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske.

Članak 4.

Ova Uredba stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

Klasa: 303-03/95-01/12

Urbroj: 5030114-96-4

Zagreb, 10. listopada 1996.

Predsjednik

mr. Zlatko Mateša, v. r.

Uredba je objavljena u Narodnim novinama, Dodatak, Međunarodni ugovori, broj 1/12, 18.10.1996.

Bankarstvo

Nakon gotovo dvogodišnje stanke češka je Narodna banka izdala licencu dvjema stranim bankama - Westdeutsche Landesbank i jednoj filijali Midland Bank Plc.

***

Kreditna banka Plzeň jedna je od jedanaest banaka, koje su u posljednje tri godine propale zbog gubitaka ili im je oduzeta dozvola za rad. To je naravno izazvalo uznemirenje u Češkoj, pa je čak i predsjednik Havel upozorio da "tumori rastu po čitavom tijelu bankarskog sustava". Premijer Klaus je naredio istragu, a revizori su objavili da će zatražiti i pomoć američkog FBI-ja. Podsumnjom za prijevare, policija je uhitila petoricu dotad uglednih poduzetnika. (16)